

OSTRAVAN.CZ

1. Carmen choreografa Jiřího Pokorného představuje světoznámý příběh v novém světle

13.05.2022 ostravan.cz - Tereza Cigánková

[Odkaz na originál](#)**Klíčová slova:** divadla (2); baletní; Jiřího; moravskoslezského; Myrona; Národního; Ostravě; ostravský

Nejčerstvějším přírůstkem do repertoáru **Národního divadla moravskoslezského** v **Ostravě** je taneční představení Carmen, které pro **ostravský baletní** soubor vytvořil choreograf Jiří Pokorný a jehož čtvrtéční premiéra se odehrála před téměř vyprodaným hledištěm **Divadla Jiřího Myrona**. Notoricky známý příběh dostal v rukou zkušeného tvůrce originální vizuální a pohybovou podobu, která odrážela jeho osobitý styl založený na choreografickém náznaku, abstrakci a symbolu a zároveň zůstala do značné míry věrná původnímu narativu, v němž divák mohl najít výraznou dějovou linku.

Zpracovat téma, které je jak z hlediska obsahu, tak i hudební složky velmi populární, bývá pro tvůrce velkou výzvou. Obvykle se s takovou předlohou pojí spousta očekávání, představ a pocitu "jak by to mělo být". To je rozhodně i případ povídky Prospera Merimeého o vášnivě cikánce Carmen, která se od dob svého vzniku proměnila do podoby ikonické opery i řady dalších děl, včetně těch tanečních. Stále ale láká k odkrývání dalších svých vrstev, k uchopení a pochopení postav a jejich motivů, k novým pohledům na to, jaké tváře může mít láska a žárlivost a kdy se něha mění v nenávisť.

Jiří Pokorný o "své" Carmen řekl, že ji nevnímá jako ženu, která si zaslouží zavrnutí a nenávisť, ale naopak jako výjimečně silnou a čistou osobnost, jejíž způsob chápání lásky okolí často nepřijímá a odsuzuje. Je to žena, která bojuje za svou svobodu, i kdyby za to měla zaplatit životem. Tuto postavu Pokorný zasazuje do současného světa, do syrových kulis velkoměsta a jeho temnějších zákoutí, kde to vše životem a kde vztahy a konflikty vznikají a zanikají každou minutou. Místo není přesně určeno, cítíme ale nádech španělského temperamentu a horké krve a ve vzduchu visí předzvěst tragického konce (umocněná recitací v podání Milany Gorské). Ve skupině mladých mužů a žen, kteří ze začátku všichni působí velmi podobně až uniformně, se postupně jasně vyděluje hlavní trojúhelník postav – Carmen, Don José a Lady M, které na sebe ve sledu tance skupiny, duetů a sóla postupně narážejí, sblíží se a zase oddělují, přitahují se a utíkají, až postupně vše kulminuje v neodvratný konec Carmen.

Nepředstírám, že jsem nebyla zvědavá, jakým způsobem se Jiřímu Pokornému podaří skloubit jeho způsob choreografické práce s předpokladem převyprávět děj, který má zůstat zachovaný. Zejména na začátku představení jakoby na scéně bojovala snaha být konkrétní a zároveň touha dát průchod plynulému toku pohybu, bez nutnosti popisnosti nebo charakterizace postav. Přišlo mi zřejmé, že choreografovi je bližší ona psychologická (a zároveň možná méně specifická) rovina, do které nás odvádí a kde zkoumáme často až zvířecí podstatu postav. Rovina, která zároveň ze začátku byla oddělena až příliš "chirurgicky", stejně jako některé další scény. Taková zvláštní nezvyklost toho, že něco, co tak dobře známe a co v nás vyvolává určitou emoci, je vedeno úplně jiným směrem a s jiným záměrem. Jak ale představení postupovalo, pohyb, hudba, prolínání rovin do sebe zapadly jako skládačka.

Stejný dojem u mě nastal i u hudby, která byla kombinací suity Rodiona Konstantinoviče Ščedrina podle originálního operního díla George Bizeta a hudebního aranžmá Davidsona Jaconella, které mělo samo velkou sílu a které nás provázelo právě onou "psychologickou" rovinou. To, co se totiž nejprve jeví jako nezkombinovatelné (zatímco z Bizetovy hudby jasně vycítíme emoci, Jaconello využívá různých ambientních zvukových ploch a nejrůznějších zvuků podobných například dechu), se postupně přetavilo v organickou hudební složku.

Hudba tedy byla do určité míry takovým "průvodcem", který nás z děje převáděl "pod povrch" postav a zase vracel zpět. K tomu posloužila i scénografie Loes Schakenbos a kostýmy Marka Cpina (tady musím zdůraznit efekt jednoduchého a přesto rafinovaného kostýmu Carmen, zejména jeho rudé varianty, která pro mne v představení znamenala skutečný přerod). Scéna byla velmi jednoduchá, tvořená pouze posuvnými poloprůhlednými zástěnami, jež mohly odhalit, co se děje za nimi, nebo sloužily jako zrcadla, která v určitých okamžicích ukázala pravou tvář hlavních hrdinů. Jediným dalším prvkem byly věšáky, na kterých se houpaly kostýmy, a pohled do divadelních útrob, protože boční šály zcela chyběly. To, co scénu přivádělo k životu, byl dechberoucí světelný design, která na mě v ostravském divadle působil trochu jako z jiného světa a kterým Schakenbos dokázala vytvořit naprosto magické okamžiky.

Během premiérového večera se do Carmen přetěnila charismatická Natálie Adamská, která dokázala kromě technické suverenity spojit něžnost a nekompromisnost a u níž stejně jako u ostatních charakterů docházelo k neustálému proměňování ženské a mužské energie. Z polohy křehké a zranitelné se během chvíle přehoupla do role svůdkyně a bojovnice, která ve své síle mnohdy převyšovala muže kolem sebe.

Francesco Fasano jako Don José bojoval mezi bezhlavou touhou a racionality a dokázal vykreslit proměnu od něžné lásky k nesnesitelné žárlivosti. S emocemi více šetřila Shino Sakurada (Lady M), která se stala nenápadnou, ale zato velmi podstatnou hybatelkou děje. V energiích nabitých variacích zazářil Rei Masatomi jako Escamillo a silným protipólem Carmen se stala její rivalka Rita

Pires. Nesmíme zapomenout ani na Alessia Coralla, který velmi plasticky ztvárnil až mýtické Zvíře.

Jak sám Jiří Pokorný prozradil, je pro něj Carmen prvním dějovým baletem a jakýmsi vystoupením z jeho obvyklého způsobu tvorby. Možná proto na mne některé dějové situace, ale i některá gesta a interakce nepůsobily přesvědčivě. Na druhou stranu bylo znát, ve kterých částech inscenace se choreograf cítí jistější, a to jak v kombinaci s hudbou, tak i co se pohybu a scénografických prvků týče. Jeho velní intimní duety, pohybové vykreslení lidské živočišnosti a hledání nezvyklých, a přesto krásných tvarů v tělech tanečníků – právě tam se, trůfám si říct, mohl naplno projevit jeho styl i potenciál a také nejvíce rezonovat s obecnstvem. A jakkoli se zdálo, že první polovina představení nám chce teprve nastínit, jak se Jiří Pokorný rozhodl námětem pracovat, tak druhá už byla naprosto suverénní a přesvědčila také diváky, kteří dlouho aplaudovali vestoje.

URL | <https://www.ostravan.cz/73882/carmen-choreografa-jiriho-pokorneho-predstavuje-svetoznamy-pribeh-v-novem-svetle/>

[« zpět na začátek](#)